

RESOLUTSIOON

Lähtudes alltoodud põhjendustest ning võttes aluseks kaitseväeteenistuse seaduse § 76 lg 3 p 1 ja haldusmenetluse seaduse § 83, § 85 p 1 ja § 86:

1. Jätta vaie rahuldamata ja toetuse väejuhatuse ülema otsus „Otsus õppekogunemisele kutsumisest vabastamise keeldumise kohta“ muutmata;
2. teha otsus teatavaks reservväelasele ja toetuse väejuhatusele;
3. kui isik leiab, et tema õigusi on vaidemenetluse käigus rikutud, võib käesoleva otsuse peale esitada kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

I Asjaolud ja menetluse käik

Reservväelasele saadeti kutse õppekogunemisele ilmumiseks ajavahemikul 25.04.2016.–13.05.2016.

21.03.2016 esitas reservväelasele toetuse väejuhatusele taotluse õppekogunemisele kutsumisest vabastamiseks seoses ootamatult tekkinud raske majandusliku olukorraga.

Toetuse väejuhatuse 24.03.2016 „Otsus õppekogunemisele kutsumisest vabastamise keeldumise kohta“ jäeti taotlus õppekogunemisest vabastamiseks rahuldamata.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 124 sätestab, et Eesti kodanikud on kohustatud osa võtma riigikaitsest seaduses sätestatud alustel ja korras.

Kaitseväeteenistuse seaduse (edaspidi KVTS) § 5 lg 1 alusel on kaitseväeteenistus-kohustuse täitmine kaitseväekohustuslase kohustus läbi teha kindlaksmääratud ajavahemikul aja- ja reservteenistus Kaitseväes. Seega koosneb reservteenistus kahest osast – reservis olemisest ja õppekogunemisel osalemisest.

Otsuses on selgitatud, et Eesti sõjaline riigikaitse on suures osas üles ehitatud reservis olevatele isikutele. See tähendab, et Kaitseväe põhijõuks kriisiolukordades on reservis olevatest isikutest moodustatud üksused. Reservteenistuse puhul on tegemist teenistuse liigiga, kus isikuid rakendatakse seaduses ettenähtud tähtaja jooksul kohustuslikus korras riigi sõjalise kaitsemisega seotud ülesannete täitmisel Kaitseväes. Tegemist on riikliku sunniga tagatud kohustusliku tegevusega, kus isik täidab ülesandeid teenistuse huvides.

Rahuajal on riigil reservis olevate isikutega teenistuslase kokkupuute punktiks õppekogunemine. Reservväelase õppekogunemisel osalemine on vajalik isiku teadmiste uuendamiseks tehnika, relvastuse ja taktika osas. Lisaks eeltoodule on isiku õppekogunemisest osavõtt oluline kogu 52. üksuse isikkoosseisu sõjalise väljaõppe läbiviimiseks.

24.03.2016 otsuses on toetuse väejuhatuse põhjendanud, et KVTS § 76 lg 3 p 1 kohaselt võib struktuuriüksuse ülem reservväelase õppekogunemisele kutsumisest vabastada, kui reservis olev isik ei saa õppekogunemisel osaleda ootamatult tekkinud raske perekondliku või majandusliku olukorra tõttu, tehes otsuse haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 4 lg 1 toodud kaalutusõiguse kohaselt.

Reservväelane viitab õppekogunemisest vabastamise taotluses asjaoludele, et töötab välisriigis ja on ainus sissetulekuga isik perekonnas ning peres on ka pisike laps. Toodud asjaoludest tulenevalt pole õppekogunemisel võimalik osaleda, kuna Kaitseväe poolt pakutavad toetused pole niisugused, et katta kulusid toidule, üürile ja välisriigis makstavatele

maksudele.

Toetuse väejuhatuse on põhjendavas osas viidanud, et välisriigis viibimise ja töötamise tõttu reservis oleva isiku õppekogunemisele kutsumisest vabastamise võimalust KVTS-is sätestatud ei ole ning pikemalt selgitatakse otsuses välisriigis elavatele ja töötavatele isikutele ettenähtud sõidukulude hüvitamist ja reservväelasele õppekogunemise aja eest makstava toetuse ulatust ja korda.

Ühtlasi selgitatakse toetuse väejuhatuse 24.03.2016 otsuses, et õppekogunemisest osavõtmise kutse saamise pika etteteatamise tähtaja eesmärgiks on anda reservis olevale isikule võimalus korraldada oma elu nii, et tal oleks võimalik ilmuda kogunemiskohta määratud ajal ja kohas. Samuti võimaldab vähemalt neljakuune etteteatamise tähtaeg isikul võimalikult varakult oma tööandjat õppekogunemisest teavitada, et tööandja saaks paremini tööd selleks ajaks ümber korraldada.

Toetuse väejuhatuse tuvastas 24.03.2016 otsuses, et rahvastikuregistri andmete alusel puuduvad reservväelasel laps(ed) ning isik ei oma hooldusõigust ühegi alaealise isiku suhtes ning isik pole abielus.

Otsuse põhjendavas osas on viidatud, et otsuse tegemisel on lähtutud taotluse esitaja poolt kirjeldatud olukorrast ja esitatud asjaoludes, kuid taotluse esitaja olukorda ei saa lugeda selliseks ootamatult tekkinud raskeks perekondlikuks või majanduslikuks olukorraks, mis annaks alust vabastamiseks õppekogunemisel osalemise kohustusest KVTS § 76 lg 3 p 1 alusel.

II Vaide esitaja taotlused ja seisukohad

Reservväelane vaidlustab Kaitseväe juhatajale esitatud vaites toetuse väejuhatuse ülema otsuse, millega jäeti tema taotlus õppekogunemisest vabastamiseks rahuldamata ja lisab vaites uusi dokumente/tõendeid.

Isik leiab, et toetuse väejuhatuse 24.03.2016 otsus „Otsus õppekogunemisele kutsumisest vabastamise keeldumise kohta“ rikub tema õigusi ja põhjendab seda järgnevalt:

Õppekogunemine kestab 18 päeva ja vaide esitajale makstakse õppekogunemise ajal toetust summas 540 eurot, millele lisandub sõidukulude hüvitamine.

Õppekogunemise ajal (18 päeva) on vaide esitaja kulutused seoses õppel viibimisega suurusjärgus 2400 eurot, millele lisandub raha toidule 400–500 eurot. Õppekogunemise ajal makstav toetuse summa 540 eurot ei kata vaide esitaja korteri üüri arvet ja muid makse, mistõttu paneb õppekogunemisel osalemine vaide esitaja väga raskesse majanduslikku olukorda ning ta ei suudaks maksta üüri ning pere jääks nälga.

Vaide esitaja on vaitede lisanud arved tarbitavate teenuste eest ja kommunaalteenuste arved.

Vaide esitaja kinnitab esitatud vaites, et pole ametlikult abielus, kuid on abieluga sarnanevas suhtes ning naise laps kuulub vaide esitaja leibkonda. Vaide esitaja on ainus inimene peres, kellel on sissetulek ja seetõttu pole võimalik tal pere kõrvalt lahkuda.

Vaide esitaja taotleb toetuse väejuhatuse 24.03.2016 otsuse „Otsus õppekogunemisele kutsumisest vabastamise keeldumise kohta“ kehtetuks tunnistamist ja tema õppekogunemisel osalemise kohustuses vabastamist.

II Kaitseväe juhataja seisukohad

Kaitseväe juhataja, tutvunud asjasse puutuvate materjalidega, on seisukohal, et vaie tuleb jätta rahuldamata.

Käesolevas vaidemenetluses kuulub vaide lahendamine Kaitseväe juhataja pädevusse haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 73 lg 1 kohaselt. Vaie on esitatud õigeaegselt järgides HMS § 75 sätestatud tähtaega.

KVTS § 76 lg 3 p 1 alusel võib reservis oleva isiku õppekogunemisel osalemise kohustusest vabastada, reservis oleva isiku ootamatult tekkinud raske perekondliku või majandusliku olukorra tõttu. Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 4 lg 1 kohaselt on kaalutusõigus haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel.

HMS § 4 lg 2 kohaselt tuleb kaalutusõigust teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

HMS § 56 lg 3 kohaselt tuleb kaalutusõiguse alusel antud haldusakti põhjendustes märkida kaalutlused, millest haldusorgan on haldusakti andmisel lähtunud.

HMS § 6 kohaselt on haldusorgan kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajadusel koguma selleks tõendeid omal algatusel.

HMS § 6 sätestatud uurimisprintsipiist tulenevalt on Kaitsevägi teinud Rahvastikuregistri infopäringu, mille kohaselt puudub vaide esitajal laps(ed) ning isik ei oma hooldusõigust ühegi alaealise isiku suhtes ning isik pole abielus.

Kaitseväe juhataja selgitab, et (bioloogilise) lapse olemasolu ei ole õppekogunemisel osalemisest vabastamise aluseks KVTS § 76 lg 3 p 1 kohaselt. Lapse olemasolu ei ole käsitletav ootamatu olukorrana, kuna lapse olemasolu on isikule teada juba enne õppekogunemise kutse saamist.

KVTS § 73 lg 3 p 1 kohaselt võidakse käsitleda asjaolude ilmnemisel ja vastavate tõendite esitamisel ootamatult tekkinud raske perekondliku või majandusliku olukorrana juhtumeid, kus perekonnaliige on ootamatult hukkunud või lapsel avastatakse varasemalt diagnoosimata raske haigus.

Vaides kinnitate, et olete abieluga sarnanevas suhtes ja kasvatate naise last, kellega koos moodustate leibkonna.

Kaitsevägi saab lähtuda asjaolude hindamisel Rahvastikuregistris olevatest andmetest ning abieluga sarnanevaid suhteid seal ei kajastata ning vaide esitaja ei ole vaides välja toonud selliseid asjaolusid, mida saaks käsitleda tema perekonnas/leibkonnas ootamatult tekkinud raske perekondliku olukorrana. Väiteid leibkonna/perekonna suuruse kohta pole Kaitseväl võimalik kontrollida.

Õppekogunemisel osalemise aja eest makstava toetuse määr on sätestatud Vabariigi Valitsuse 18.04.2013 määrusega nr 64 „Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse ning reservväelasele õppekogunemisel osalemise aja eest makstava toetuse ulatus ja maksmise kord“, mille § 3 lg 2 kohaselt makstakse reservväelasele õppekogunemisel osalemise aja eest toetust järgnevalt: sõdurile 27 eurot päevas, allohvitserile 30 eurot päevas ja ohvitserile 40 eurot päevas.

Reservteenistuse ajal toetuse maksmisega soovitakse kompenseerida isikule kaudne kahju, mis tekib tema ajutise eemalolekuga igapäevasest tegevusest. Toetuse määrade kehtestamisel on lähtutud põhimõttest, et kõik õppekogunemisel osalevad sama sõjaväelise auastme põhiliiki kuuluvad reservväelased oleksid ühetaoliselt tasustatud sõltumata sellest,

missugune on nende tsiviilelus töösuhtest saadav/teenitav töötasu.

Kaitseväe juhataja juhib tähelepanu asjaolule, et õppekogunemisel makstav toetuse määr on sama sõjaväelise auastme põhiliiki kuuluvatel reservväelastel seetõttu, et reservväelased oleksid ühetaoliselt tasustatud ning toetuse määr ei saagi olla võrreldav tsiviilelus töösuhtest saadava/teenitava töötasuga.

Tulenevalt asjaolust, et õppekogunemisel osalev isik peab tegema ümberkorraldused aja planeerimises ja teavitama enda õppekogunemisel osalemisest tööandjat, kasutatakse õppekogunemisest osavõtmise kutse saatmiseks pikka etteteatamise tähtaega (KVTS § 73 lg 2 kohaselt 120 päeva enne õppekogunemise toimumist).

Etteteatamise tähtaja eesmärgiks on anda reservis olevale isikule võimalus korraldada oma elu nii, et tal oleks võimalik ilmuda kogunemiskohta määratud ajal ja viisil. Vähemalt nelja kuuline etteteatamise tähtaeg võimaldab isikul võimalikult varakult tööandjat õppekogunemisel osalemisest teavitada nii, et tööandja saaks paremini tööd selleks perioodiks ümber korraldada.

Õppekogunemise kutse on vaide esitaja saanud kätte 08.12.2015.

KVTS ei too välja erisusi õppekogunemisel osalevate reservväelaste osas (v.a sõidukulude hüvitamine välisriigist tulles) ning välisriigis viibimise ja töötamise tõttu reservis oleva isiku õppekogunemisele kutsumisest vabastamise aluseid KVTS-is sätestatud ei ole. Eestis elavat ja töötavat ning välisriigis elavat ja töötavat reservväelast koheldakse õppekogunemisele kutsumisel võrdselt.

Vaide esitaja ei ole lisaks vaidele lisatud kuludokumentidele esitanud muid tõendeid või põhjuseid, mis tingiksid tema õppekogunemisest vabastamise ootamatu raske majandusliku olukorra tõttu.

Tuginedes eeltoodule on Kaitseväe juhataja seisukohal, et vaidlustatav toetuse väejuhatuse 24.03.2016 otsus „Otsus õppekogunemisele kutsumisest vabastamise keeldumise kohta“ on õiguspärane, kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutlusvigadeta ning vastab vorminõuetele, mistõttu puudub alus otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

Kaitseväe juhataja